

Skötselplan för Naturreservatet Skärte i Varbergs kommun.

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att bevara och stärka den biologiska mångfald som är knuten till lövskogsmiljöerna. Skyddet skall slå vakt om nyckelbiotoperna med sina rödlistade arter och skapa långsiktig potential för naturvärdena att utvecklas i övriga delar av reservatet. Området skall också vara tillgängligt för friluftslivet.

Syftet skall nås genom att:

- kontinuerligt röja bort gran,
- kontinuerligt röja bort bok på vissa delar,
- utöver rövning av granar och i vissa delar bok lämna området för fri utveckling så att mängden död lövved och antalet gamla och grova lövträd ökar,
- beakta ny kunskap om skötsel eller arters ekologi i den löpande skötseln.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Skärte
Skyddsform	Naturreservat
Län	Halland
Kommun	Varberg
Socken	Rolfstorp
Naturgeografisk region	Området ligger i gränzonen mellan Södra Hallands kustland (region 10) och Sydsvenska höglandets myrrika västsida (region11)
Fastighet	Skärte 10:1 Hovgård 1:13
Ägare	Bertil Uhlin, Stegared, 430 10 Tvååker Per-Göran Peterson, Hofgård 1, 430 16 Rolfstorp
Lägesbeskrivning	1,5 km ONO Rolfstorp
Mittkoordinater i Rikets nät	y=6341136 , x=1299142
Areal	18,2 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Halland

2006-12-18

Markslag och naturtyper	(hektar)
<u>Skogstyper enligt KNAS¹</u>	
Triviallövskog	1,6
Ädellövskog	16,3
Övrig betesmark	0,3
<u>Lövskogstyper enligt naturvårdsverket²:</u>	
Bokskog av ristyp	
Ekskog av ristyp	
Klibbalskog av översilningstyp	
Sekundär lövskog, friska och torra typer	
Prioriterade bevarandevärden	
<u>Naturtyper i EU:s Habitatdirektiv:</u>	
Näringsfattig bokskog (9110)	
Näringsfattig ekskog (9190)	
<u>Arter:</u>	
Arter i EU:s Habitatdirektiv	Lax (i sötvatten), <i>Salmo salar</i>
(se bilaga 3)	
VU = Sårbar art	0
NT = Missgynnad art	3
REG = Regionalt intressant art	4
ÖVR = Arter av övrigt intresse	4

¹Kontinuerlig Naturtypskartering av Skyddade områden. ² Löfgren & Andersson, 2000

2006-12-18

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt Malmström (1939) var området inte skogsbeväxt på 1600-talet, men 3 kilometer österut låg ett stort lövskogsområde som sträckte sig miltals i både nord-sydlig och öst-västlig riktning. Bland annat inkluderade det Åkulla bokskogar, som ligger ungefär 5 kilometer söder om Skärte. Med tanke på att området är två kullar med tunt jordlager så är det mest troligt att det användes som betesmark.

Från 1700-talet fanns det inte särskilt stort kartunderlag för den här delen av Halland för Malmström att studera, vilket gör bilden lite mer svårtolkad för detta århundrade. Bara den södra kullen av Skärte finns med på de kartor som Malmström hade tillgång till, men den var inte skogsbeväxt då heller och så vitt man kan se så verkar lövskogen i öster brutits upp och börjat fragmenteras. Avståndet till närmsta lövskog hade ökat till 4 kilometer. Även om området inte ansågs vara skog så fanns det troligen en del träd, det gäller förmodligen även för 1600-talet. Troligtvis användes området fortfarande som betesmark.

I mitten av 1800-talet var större delen av området beväxt med lövskog enligt Malmström, men de stora lövskogarna i öst hade fragmenterats betydligt. Det var framför allt den norra kanten av reservatet som inte var skogstäkt. Närmsta lövskog fanns inom 3 till 4 kilometer. Barrskogarna hade börjat breda ut sig i östra Halland, men närmsta barrskog var fortfarande nästan en mil bort.

På 1920-talet hade länet börjat återbeskogas, men den här gången med en stor andel barrträd. De närmsta barrskogarna befann sig nu bara några meter bort, men det verkar som om även lövskogarna ökat något i areal. Skärte naturreservat nu var i stort sett helt skogsklätt. De enda öppna delarna var skötselområde 1, som fortfarande är öppet 2006, och en liten lycka i kanten mellan skötselområde 5 och 3:2, som är delvis igenväxt 2006. Båda dessa öppna lyckor var troligen åkrar.

På den ekonomiska kartan från 1960-talet är området markerat som skog, men de två små åkerlyckorna från 1920-talet är fortfarande öppna. Skötselområde 1 är markerat som åker medan den lilla lyckan i skötselområde 3:2 är markerad som betad före detta åker. Man kan även se att den västra delen av skötselområde 2 var mycket glest beväxt med träd och buskar, trots att den var markerad som skog. Det är troligt att reservatet betats hela tiden sedan 1600-talet, men att det de senaste århundradena har varit relativt tätt beväxt med träd.

2006-12-18

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Skärte domineras av krattek och hedekskog. I reservatet finns tre nyckelbiotoper, två är hedekskog uppe på topparna av kullarna medan den tredje är ravinen mellan kullarna, där Stenån rinner fram.

I hedekskogen finns flera intressanta lavar, t.ex. stor knopplav (NT), lunglav (NT) och grynig filtlav (REG). I ravinen finns flera intressanta kärlväxter, t.ex. skärmstarr (ÖVR), kärrfibbla (ÖVR), strutbräken (ÖVR), nordlundarv (REG), kransrams (REG) och blåsippa (ÖVR). Dessutom finns det lax i Stenån, lax i sötvatten är upptagen på artlistan i bilaga 2 i EU:s habitatdirektiv.

Det resterande reservatet har också god potential att utveckla höga naturvärden knutna till ek, dessutom finns i skötselområde 4 även goda möjligheter att få höga naturvärden knutna till bok.

En kilometer norr om reservatet ligger reservatet Hallagården som är drygt 100-årig hedekskog (Natura2000 habitat 9190) och 500 meter söder om Skärte ligger reservatet Gässlösa som också har delar med hedekskog. Närheten mellan reservaten gör förhoppningsvis att arter kan sprida sig mellan reservaten och på så sätt stärka populationerna.

Väster om reservatet ligger en betesmark, detta gynnar insektsfaunan som finns eller kan invandra eftersom ett flertal arter både behöver resurser som finns i äldre skog, t.ex. död ved, samtidigt som de behöver resurser som finns i betesmarker, såsom pollenproducerande blommor. Det är alltså mycket positivt om betesmarken kan fortsätta som betesmark. Om det vore möjligt skulle naturvärdena vinna på om djuren även kunde gå in i skogen och beta, kanske kan staketet dras en bit in i skogen.

Skötselområde 1 är en före detta åker som är beväxt med höga örter (tistlar, hundkex och nässlor), vilket gynnar en hel del insekter. För att om möjligt bibehålla skötselområde 1 som en blomrik glänta skulle det vara positivt med ett extensivt bete.

Geovetenskapliga bevarandevärden

Reservatet utgörs av två urbergskullar omgivna av jordarterna grovmo och glacial lera och isälvsavlagringar i allmänhet. Mellan kullarna utmed bäcken är jordarten svämsediment med kornstorleken grovmo till sand. Berggrunden i området består i huvudsak av röd gnejs.

2006-12-18

2.4 Prioriterade bevarandevärden

Skyddet är i första hand till för att säkerställa nyckelbiotoperna med sina rödlistade arter, men även skapa möjligheter för arter att sprida sig inom och till reservatet från närliggande områden, framför allt naturreservaten Hallagården och Gässlösa. Detta skall ske genom att ekskogen får utvecklas fritt, utan inslag av gran och i vissa delar bok.

Även skogen runt bäcken skall lämnas orörd och tillåtas utvecklas utan inslag av gran och bok, men här är det även viktigt att bevara den naturliga hydrologin.

Om det vore möjligt skulle ett extensivt bete gynna naturvärdena, framför allt i ekskogspartierna.

2.5 Litteratur

Bengtsson, S. & Hernborg, K. 1999. Naturvårdsprogram för Hallands län. Varbergs kommun. Information från Länsstyrelsen i Hallands län. Remissutgåva.

Bengtsson, S. 1999. Tempererad lövskog i Halland i ett europeiskt perspektiv - ekologi, naturlig dynamik och mänskliga störningar. Information från Länsstyrelsen Halland. Meddelande 1999:1.

Fritz, Ö. 1996. Inventering av skogliga nyckelbiotoper inom naturskyddade områden i Hallands län 1995. Del 2. Norra länsdelen. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 1996:10.

Fritz, Ö. 2000. Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter i Hallands län 2000. Information från Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2000:12.

Löfgren, R. & Andersson, L. (red.). 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Naturvårdsverkets rapport 5081.

Löfroth, M. (red.). 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverkets förlag.

Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de senaste 300 åren. Meddelande från Statens skogsförsöksanstalt 31: 171-300.

3. Indelning i skötselområden

© Lantmäteriet, 2005. Ur GSD Ortofoto, 106-2004/188-

4. Mål och föreskrifter för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

De högst prioriterade kvalitetsmålen för området är utbredningen av ädellövkogen och en säkerställd föryngring av bok samt en naturlig hydrologi.

- Skogen i reservatet skall utvecklas fritt så att det blir kontinuerligt hög tillgång på gamla lövträd samt högstubbar och lågor av lövträd. Det är även viktigt att lövträdiskontinuiteten bibehålls, därför skall inslaget av gran kontinuerligt röjas bort med start senast 2010.
- Ek skall fortsätta vara det helt dominerande trädslaget, därför skall inslaget av bok kontinuerligt röjas bort i vissa delar med start senast 2010.
- Reservatets hydrologi skall vara naturlig.

2006-12-18

4.2 Skötselområde och föreskrifter för skötsel

Nedan anges målsättningen och principerna för skötseln av de olika områdena. Intäkter av utfallande gagnvirke, som avverkas med stöd av föreskrifter och skötselplan, tillfaller reservatsförvaltaren.

Skötselområdesnummer motsvarar numren på kartan ovan.

Skötselområde 1. - 0,3 hektar.

Beskrivning: Öppen gräsmarksyta som tidigare varit åker. Den är idag beväxt med meterhög vegetation bestående framför allt av åkertistel, hundkex och brännässlor. I västra halvan finns ett par bestånd med brudborste

Målsättning: Målet är lövnaturskog med mer än 50 procent ek.

Åtgärd: Ytan skall växa igen. När ytan blir skog skall den kontinuerligt röjas på gran och bok vart 10:e år. Man kan initialt bli tvungen att röja bort även andra trädslag så att ek blir det dominerande trädslaget.

Skötselområde 2. – 1,6 hektar.

Beskrivning: 40-årig blandlövskog med bl.a. hassel, al, ask, asp, björk, rönn och ek.

Målsättning: Lövnaturskog.

Åtgärd: Lämnas för fri utveckling, men med kontinuerlig röjning av gran och bok vart tionde år, med start senast 2010.

Skötselområde 3. – 13,1 hektar.

Beskrivning: Skötselområdet utgör den större delen av reservatet och utgörs av de två kullarna med ungefär 100-årig hedekskog. I skötselområde 3:1 finns en nyckelbiotop där man registrerat en värdefull kryptogamflora samt gammal, grov ek och lågor av ädellövträd. Trädskiktet är ganska likåldrigt och är 100 till 150 år. I nedre delen av slänterna finns ett visst inslag av bok och enstaka granar kan hittas över i stort sett hela reservatet. I skötselområde 3:2 är situationen lik den som gäller på den norra kullen, men här finns även ett litet inslag av tall. Bokföryngringen är inte lika omfattande som i skötselområde 3:1. I östra kanten finns en gammal åker i en glänta där det växer en del hävdgynnade växtarter, som t.ex. ängsvädd och gökärt. Gläntan håller på att växa igen med al, björk, hassel och bok.

Målsättning: En fritt utvecklad hedekskog med mer än 70 procent ek och utan inslag av gran och bok.

Åtgärd: Lämnas för fri utveckling, med kontinuerlig röjning av gran och bok vart tionde år med start senast 2010. De bokar som uppnått en brösthöjdsdiameter på 30 centimeter skall inte avverkas utan skall stå kvar eftersom de relativt snart kan få höga naturvärden. Även om det finns viss föryngring av ek så bör man bevaka föryngringen. Om någon av djurhållarna som har djur på angränsande marker kan tänka sig att låta sina djur beta även inne på reservatet så skulle det vara positivt för naturvärdena. Dels skulle uppslaget av bokplantor troligen missgynnas, dels skulle skogsmiljön bli lite öppnare. Djurtramp och bete ger även en småskalig störning, vilket ger en ökad variation av miljöer. För att underlätta stängsling kan alla skötselområden betas, men de andra skötselområdena gynnas troligen inte lika mycket som skötselområde 3.

Skötselområde 4. – 1,7 hektar.

Beskrivning: Området är uppdelat i två mindre skötselområden (4:1 och 4:2) och är ädellövskog med ungefär två tredjedelar bok och en tredjedel är ek. Träden är ungefär 100 år.

Målsättning: Fritt utvecklad ädellövskog med mer än 70 procent ädellövträd, där även boken får finnas kvar och föryngra sig.

Åtgärd: Kontinuerlig röjning av gran vart tionde år med start senast 2010.

Skötselområde 5. – 1,5 hektar.

Beskrivning: En bäckravin med ungefär 80-årig lövskog. Ek och klibbal dominerar, men det finns även flera andra lövträdslag, t.ex. al, ask, björk och hassel.

Målsättning: Naturskog som får utvecklas fritt utan inslag av gran och bok.

Åtgärd: Fri utveckling med kontinuerlig röjning av gran och bok vart tionde år, med start senast 2010.

2006-12-18

5. Friluftsliv och turism

I sydvästra delen av kullen är det en fin utsikt över dalen åt väster. Söder om reservatet ligger en golfbana, vilket gör reservatet lättillgängligt. Inga särskilda stigar krävs eftersom reservatet inte är särskilt stort och det är relativt lätt att ta sig fram i.

En informationstavla bör lämpligen placeras vid reservatets gräns mot golfbanan i södra kanten av reservatet.

Parkering kan, enligt överenskommelse, ske på golfbanans parkering.

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Uppföljningen av skötselmålen skall göras vart tionde år.

En gemensam uppföljningsplan skall tas fram för länets skogsreservat, vilken kommer att beskriva metodik, val av organismer m.m. som skall följas upp.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Skogliga skötselåtgärder	Enligt skötselplanen	Enligt skötselplanen	Länsstyrelsen	Enligt skötselplanen	Vårdanslag
Uppföljning av skötsel- och kvalitetsmålen	Vart tionde år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag
Produktion av informationstavla	Snarast	Enligt skötselplanen	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Produktion av parkeringsskylt	Snarast	På golfbanans parkering	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Utmärkning av reservatets gränser	Snarast		Lantmäteriet och länsstyrelsen	1	Naturvårdsverket